

CHRISTENEN IN DE KOERDISCH AUTONOME REGIO IRAK

De Nederlandse overheid merkt christenen in Irak aan als kwetsbare minderheidsgroep, behalve christenen die afkomstig zijn uit de Koerdisch Autonome Regio (hierna KAR). Zij worden ook niet aangemerkt als risicogroep en, anders dan in de rest van Irak, wordt aangenomen dat een ieder in de KAR bescherming kan verkrijgen van de autoriteiten of van internationale organisaties.

In dit rapport wordt onderzocht of uit relevante bronnen blijkt dat christelijke bekeerlingen in de KAR in het algemeen geen groot veiligheidsrisico lopen, zoals het landgebonden beleid Irak veronderstelt.

INHOUD

AMBTBSBERICHT 2019	2
Algehele veiligheidssituatie	2
Christenen in de KAR	2
Religieuze dwang	2
Verschil met vorig ambtsbericht	3
Handhaving beschermingsalternatief?	3
BRONNENONDERZOEK	3
Algehele veiligheidssituatie	3
Aanwezigheid van christenen	4
Rechten van christenen	5
Veiligheid van christenen	6

AMBTBSBERICHT 2019

Van het Algemeen Ambtsbericht Irak 2019 (verder AB2019 genaamd) zijn in het kader van dit rapport met name de passages over de godsdienstvrijheid van christenen in de Koerdische Autonome Regio (KAR) van belang. Dit neem niet weg dat ook de algehele veiligheidssituatie in het kader van de beoordeling van een asielaanvraag van belang is. Daarom wordt ook daaraan in dit rapport aandacht besteed.

Algehele veiligheidssituatie

Aangaande de algehele veiligheidssituatie in de KAR meldt AB2019 dat de Turkse land- en luchtmacht in de verslagperiode in verschillende gebieden bijna dagelijks aanvallen uitvoerde op PKK-doelen, waarbij ook burgers om het leven zijn gekomen. Ook vonden er beschietingen en enkele gewapende confrontaties plaats tussen Koerdische groeperingen en de Iraanse Revolutionaire Garde (IRGC). Ook wordt gerapporteerd dat ISIS zijn netwerk uitbreidt in de KAR, waarbij boeren worden afgeperst en hun akkers verbrand. (p. 11, 12, 23, 24)

Christenen in de KAR

Het grootste deel van de Iraakse christenen woont in de KAR. Voorheen woonden veel christenen in de vlakte van Ninewa, maar de meesten zijn in de periode van ISIS gevlucht naar de KAR of naar het buitenland. Sommigen zijn inmiddels teruggekeerd, maar veel christenen zijn in de KAR blijven wonen. Volgens AB2019 kunnen christenen vaak hun geloof weer vrij belijden, niet alleen in de KAR maar in heel Irak. (p. 41, 52) Blijkens hetgeen in de hiernavolgende alinea wordt besproken betreft dat vooral 'geboren' christenen en niet bekeerlingen. Verder is van belang dat christenen uit de Ninewa-vlakte geen verblijfskaart nodig hebben voor de KAR, in tegenstelling tot christenen uit andere gebieden in Irak. (p. 52)

Bekering van de islam tot een ander geloof kan in heel Irak leiden tot negatieve reacties uit de sociale omgeving, waarbij eerwraak niet is uitgesloten. Hierdoor zouden veel bekeerlingen hun nieuwe geloof geheim houden. In de KAR lijkt de situatie formeel beter te zijn, maar naar verluid zijn de Koerdische autoriteiten niet in staat om elke individuele bekeerling te beschermen tegen mogelijke wraakacties van diens familie of stam. (p. 43) Zowel de Iraakse als de Koerdische autoriteiten zijn beperkt in het bieden van bescherming in geval van dreigende eerwraak. In de Koerdische regio zijn in elke provincie opvanglocaties van de overheid. De omstandigheden in die huizen variëren van acceptabel tot verschrikkelijk. Een vrouw heeft een gerechtelijk bevel nodig om opgenomen te kunnen worden in een opvanghuis. Voor mannen die vrezen voor eerwraak zijn er geen overheidsinstanties die opvangmogelijkheden bieden. Daarnaast kunnen ngo's al dan niet tijdelijk beschermde opvang bieden. Eerwraak kan mensen echter hun leven lang achtervolgen: er zijn gevallen bekend van personen die jaren later alsnog door hun familie om het leven worden gebracht. (p. 46)

Religieuze dwang

Door ngo's is gerapporteerd dat vrouwen en meisjes in meerdere gebieden in Irak problemen kunnen ondervinden als zij geen hoofddoek dragen, westers gekleed gaan of zich anderszins niet houden aan islamitische openbare zeden. In welke gebieden dit zich voordoet is niet gerapporteerd. Het is dus niet duidelijk of dit ook de KAR voorkomt. (p. 44)

Vershil met vorig ambtsbericht

Het Algemeen Ambtsbericht Irak van april 2018 meldde over de veiligheidssituatie van religieuze minderheden in de KAR dat de situatie daar beter is dan in de rest van Irak. *“Een christelijke bron betitelde de KAR als ‘een eiland van hoop’ vergeleken bij de rest van Irak. Wetgeving beschermde de rechten van minderheden. Het belangrijkste verschil was dat de sociale omgeving totaal verschilde met andere delen van Irak. In andere delen van Irak zou de sociale omgeving geheel zijn geïslamiseerd waardoor minderheden zich gemarginaliseerd zouden voelen.”* (p. 59) Verder wordt gemeld dat federaal Irak, in tegenstelling de KAR, geen wettelijke bepaling heeft die bekeerlingen bescherming biedt. (p. 60,61)

Het huidige AB2019 geeft blijkens het voorgaande een uitgebreidere en o.i. genuanceerdere bespreking van de veiligheidssituatie van christenen, en met name van bekeerlingen, in de KAR. Mogelijk is de korte berichtgeving over de KAR in AB2018 te begrijpen in het perspectief van de in 2017 nog aanwezige invloed van IS in andere delen van Irak, waarbij de veiligheidssituatie in de KAR inderdaad gunstig afstak.

Handhaving beschermingsalternatief?

AB2019 laat veel meer dan AB2018 zien dat er ook in de KAR serieuze veiligheidsrisico's zijn voor, met name, bekeerlingen. Dit wordt in het bronnenonderzoek van het vervolg van dit rapport verder onderbouwd. Dit roept de vraag op of en in hoeverre een beschermingsalternatief in de KAR daadwerkelijk in redelijkheid kan worden tegengeworpen.

BRONNENONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt verder bronnenonderzoek gedaan om meer detail te krijgen ten aanzien van de in AB2019 gegeven informatie. Ook komt zodoende aan het licht of en in hoeverre het AB2019 een betrouwbare en volledige voorstelling van zaken biedt aangaande de veiligheidssituatie van christenen in de KAR.

Algehele veiligheidssituatie

De Turkse aanvallen blijken plaats te vinden in alle drie Koerdische provincies Duhok, Erbil en Suleimaniya die samen onbetwist deeluitmaken van de KAR. De schade is alleen materiaal, er zouden geen gewonden zijn gevallen, aldus de VN veiligheidsraad in een rapport van 2 mei 2019.¹ Human Rights Watch rapporteert dat Turkse troepen hun aanwezigheid in Noord-Irak met 30 km hebben uitgebreid² en dat in maart en juni 2018 militaire operaties zijn uitgevoerd waarbij vijf burgerdoden vielen terwijl de actie niet gericht was tegen kennelijke militaire doelen.³ In juni 2019 vielen vier burgerdoden bij Turkse luchtaanvallen⁴ en airwars.com rapporteert over 2019

¹ UN Security Council, Implementation of resolution 2421, 2 mei 2019, par. 26:

<https://reliefweb.int/report/iraq/implementation-resolution-2421-2018-report-secretary-general-s2019365-enar>

² Hieruit valt niet af te leiden tot hoe ver de Turkse militaire operaties inmiddels in de KAR uitgebreid zijn. Wel valt te concluderen dat de operaties tot ver in het grondgebied van de KAR doordringen.

³ <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/iraq>

⁴ <https://www.rudaw.net/english/kurdistan/270620194>; <https://thedefensepost.com/2019/07/12/iran-strikes-iraqi-kurdistan/>; <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/07/iraq-iran-kurdistan-turkey.html>

meer luchtaanvallen met burgerslachtoffers.⁵ International Crisisgroup meldt expliciet een escalatie van Turkse militaire operaties in Noord-Irak in 2019. Tussen mei en september waren er 76 bekende luchtaanvallen gerapporteerd en Turkse grondtroepen zouden 20 km diep in Iraaks territorium binnengedrongen zijn.⁶

De Washington Institute rapporteerde dat Iran in september 2018 een raketaanval uitvoerde op het hoofdkwartier van de Koerdische Democratische Partij-Iran in Koy Sanjaq in de KAR, zo'n 50 km van de Iraanse grens. Onder de slachtoffers van 17 doden en 49 gewonden waren ook burgers.⁷ In 2019 zijn er ook Iraanse aanvallen op doelen in de KAR geweest met burgerslachtoffers.⁸

Terwijl de Turkse en Iraanse militaire interventies zich voordoen in de noordelijke en oostelijke regio's van de KAR, blijkt ISIS vooral de invloed uit te breiden in de zuidelijke en westelijke regio's en in Erbil, Kirkuk, Diyala en Sulaymaniyah.⁹ Zoals AB2019 rapporteert worden boeren afgeperst en akkers in brand gestoken. Rudaw.net meldt daarbij dat de angst onder de bevolking groot is dat gevreesd wordt dat mensen massaal op de vlucht slaan uit de regio's waar deze aanvallen plaatsvinden.¹⁰

In 2019 is het aantal slachtoffers van bomaanslagen in Irak sterk verminderd ten opzichte van 2018. In het kader van dit rapport is wel van belang dat de provincie Erbil in de KAR genoemd wordt onder de regio's die het meest getroffen zijn, evenals de provincies Kirkuk en Diyala die (deels) tot de KAR gerekend kunnen worden.¹¹

Aanwezigheid van christenen

USDOS rapporteert dat van de bijna 250.000 christenen in Irak, veruit de meesten in de KAR en de Ninewa-vlakte woonachtig zijn. Naast de leden van de diverse 'oude' kerken zijn er ongeveer 2000 evangelische en protestantse¹² christenen en er is een onbekend aantal geheim gelovigen waarvan de meesten bekeerlingen zijn vanuit de islam.¹³

Er is tegenstand tegen evangelisatie onder moslims, niet alleen vanuit de islam maar ook vanuit 'oude' apostolische kerken, waarvan leiders zich bij de overheid er over beklagd hebben dat nieuwe evangeliserende kerken de relatie tussen de 'oude' kerken en de moslim-gemeenschap schade toebrengen. De MERA¹⁴ heeft weliswaar geweigerd het door deze groep kerkleiders gevraagd erkenningsbeleid van nieuwe kerken te wijzigingen, maar heeft wel op verzoek de namen doorgegeven van leden van nieuwe kerken. De formele reden is leden die tot een

⁵ <https://airwars.org/civilian-casualties/?belligerent=turkish-military&country=iraq>

⁶ <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/assessing-fatalities-turkeys-pkk-conflict>

⁷ <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/irans-missile-attack-in-iraqi-kurdistan-could-backfire>

⁸ <https://www.rudaw.net/english/kurdistan/100720192>

⁹ <http://iswresearch.blogspot.com/2019/04/isis-resurgence-update-april-16-2019.html>

¹⁰ <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/140520191>

¹¹ UN Security Council, Implementation of resolution 2421, 1 februari 2019, par. 49:

<https://reliefweb.int/report/iraq/implementation-resolution-2421-2018-report-secretary-general-s2019365-enar>

¹² USDOS: 'Evangelical Christians'; de Engelse term 'evangelical' omvat de Nederlands termen 'evangelisch' en 'gereformeerd', tezamen meer omvattend aan te duiden als protestants.

¹³ US Dept. of State (USDOS), *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 3

¹⁴ Ministry of Endowment and Religious Affairs van de KAR.

‘nieuwe’ kerk zijn toegetreden, uit de ‘oude kerken’ uit te schrijven zodat die kerken niet de schuld kunnen krijgen van hun evangelisatieactiviteiten.¹⁵

Het gegeven dat veel bekeerlingen zich kennelijk genoopt zien hun geloof geheim te houden en dat evangelisatie onder moslim als ‘schadelijk’ wordt ervaren geeft een aanwijzing dat ten minste evangeliserende christenen en bekeerlingen in de KAR geen vrijheid van godsdienst ondervinden. Het ambtsbericht besteedt hier onvoldoende aandacht aan.

Verder wordt gemeld dat dagelijks 10 tot 22 christelijke gezinnen uit Irak vertrekken, ook uit de KAR.¹⁶

Rechten van christenen

In tegstelling tot federaal Irak is islamitisch onderwijs in de KAR niet verplicht in het basis- en voortgezet onderwijs en is christelijk onderwijs mogelijk in gebieden waar veel christenen wonen. Wel blijkt er druk uitgeoefend te worden door Moslims om islamitische lessen te volgen.¹⁷ De wetgeving van de Koerdische Regionale Regering (KRG) ondermijnt de bescherming van de vrijheid van godsdienst (in het algemeen en dus ook van christenen) middels vage bewoording en en het ontbreken van strafrechtelijke maatregelen.¹⁸

Elf evangelische en andere protestantse denominaties zijn niet in heel Irak erkend maar wel in de KAR.¹⁹ Volgens USDOS biedt de KRG bescherming en zelfs steun aan christenen²⁰, maar het algehele beeld is zorgwekkend. Christenen en andere niet-islamitische groepen worden bijvoorbeeld in de rechtspraak van de KRG over landdisputen achtergesteld bij Koerden, met name in de door de KAR en de Irakese overheid betwiste gebieden. Deze achterstelling vindt ook plaats als de KRG zelf partij is in een dispuut²¹ en lijkt vooral christenen te treffen, onder meer in de Dohuk regio.²² Deze achterstelling is niet enkel economisch van aard maar ook godsdienstig. Volgens USCIRF heeft dat landgoed dat vaak sinds vele generaties in bezit is van de stam, namelijk ook religieuze waarde, juist ook in Noord-Irak.²³

Volgens de Irakese wet is bekering van moslims naar andere religies niet toegestaan²⁴ Of dit ook in de KAR van toepassing is wordt niet duidelijk. Wel wordt gemeld dat bekeerlingen en evangeliserende christenen in de KAR moeilijkheden ondervinden. Zij kunnen de registratie van hun geloof op hun identiteitskaart niet wijzigigen terwijl ze zonder identiteitskaart hun huwelijk niet kunnen registreren, de kinderen niet naar een openbare school kunnen en komen ze niet in aanmerking voor een paspoort en sommige (niet gespecificeerde) overheidsdiensten. Meer

¹⁵ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 14

¹⁶ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 3

¹⁷ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 8,15

¹⁸ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 13

¹⁹ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 6

²⁰ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 14,15,16

²¹ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 16

²² United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *2019 Annual Report, Iraq*, p. 6

²³ USCIRF, *2019 Annual Report, Iraq*, p. 6

²⁴ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 5

algemeen ondervinden mensen zonder Koerdische of islamitische identiteit uitdagingen om een verblijfskaart of rijbewijs te verkrijgen.²⁵

Veiligheid van christenen

Op 23 juli 2018 werd in Erbil een christelijke ambtenaar vermoord door drie schutters die gelinkt zouden zijn aan een terroristische organisatie. Volgens de autoriteiten werd de moord gepleegd vanwege het geloof van het slachtoffer.²⁶ USDOS meldt dat sommige Yezidi en christelijke leiders melding maakten van voortdurend geweld en misbruik door de Peshmerga en Asayish troepen van de KRG in het door KRG gecontroleerde deel van de Ninewa-vlakte. Moordzaken waarin Assyrische christenen slachtoffer en de verdachten Koerd zijn, blijven onopgelost.²⁷ Ook is melding gemaakt dat een familie uit het Ranya district in de KAR dat zich in 2000 tot het christendom bekeerd had, hun geloof moest verbergen en meermalen moest verhuizen teneinde aan geloofsvervolging te ontkomen.²⁸ Verder blijken interreligieuze huwelijken formeel niet onmogelijk te zijn en zijn moslims soms wel bereid christen te worden met het oog op een huwelijk, anderzijds blijken kerkelijke voorgangers er terughoudend mee te zijn vanwege verwachte problemen: *"There is huge potential for things to go wrong when Muslim men and Christian women marry," says Father Esha of Mar George church in Erbil. 'It can have a negative impact on the couple's families and could even lead to violence,' he suggests.*"²⁹

²⁵ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 8,12

²⁶ USDOS, *Iraq 2018 Human Rights Report*, p. 4

²⁷ USDOS, *Iraq 2018 International Report on Religious Freedom*, p. 11; EPIC, *Iraq's Assyrian Christians' struggle to secure political rights*, 10 september 2019 (<https://enablingpeace.org/iraqs-assyrian-christians-struggle-to-secure-political-rights/>)

²⁸ USDOS, *Iraq 2017 International Report on Religious Freedom*, p. 13

²⁹ Narim Rostam, *"Cross-Cultural Love: What Happens When A Christian Falls In Love With A Muslim"* datum publicatie onbekend, geraadpleegd 2 december 2019 (<https://www.niqash.org/en/articles/society/5792/What-Happens-When-A-Christian-Falls-In-Love-With-A-Muslim.htm>)

COLOFON

AUTEUR

Dr. Marnix Visscher
Coördinator juridische ondersteuning

VERSIE 1.0, januari 2020E

Deze notitie kan gedownload worden van www.juridisch.gave.nl en mag vrij verspreid worden mits onverkort en met vermelding van deze bepaling en verwijzing naar voornoemde website.

JURIDISCHE ONDERSTEUNING GAVE

Stichting Gave verlangt ernaar dat de vluchtelingen die naar ons land komen, worden gezien en geliefd. Gave is een interkerkelijke organisatie, die kerken en christenen bewust maakt van de bijbelse roeping om vluchtelingen gastvrij te ontvangen. De afdeling juridische ondersteuning geeft advies aan kerken en vrijwilligers aangaande vragen die liggen op het terrein van het vreemdelingenrecht. De afdeling biedt ook ondersteuning aan christenen die asiel aanvragen op grond van vrees voor geloofsvervolgung.

Stichting Gave

Marie Curiestraat 35
3846 BW Harderwijk
T 0341 - 460 328
www.gave.nl | juridisch@gave.nl
IBAN NL85 INGB 0006 9900 56